

A Bárka Alapítvány

1964-ben Jean Vanier alapította az első Bárkát, egy Párizstól 80 km-re fekvő kis faluban. A Bárka egy olyan közösség, amely a szegények, kitzasztottak, az értelmi és halmozottan sérült emberek szolgálatába áll, akik segítőkkel együtt élnek. Az Alapítvány nem csupán foglalkozásokat vezet a sérült, hátrányos helyzetű felnőtteknek, hanem munkát is biztosít számukra. A magyarországi Bárka Közösség 1991-ben alakult Dunaharaszttiban, alapítója Draskóczy Ildikó volt. Ma két lakóotthon, a Forrás-ház, az Akácvirág-ház, és egy bejáró sérült embereket is fogadó Kézműves Műhely alkotja a közösséget.

A Közösségről Balázs Péterné Anita beszélt nekem, aki a Bárka Alapítvány lakóotthon vezetője. Az ő feladata megszervezni a Bárka Közösség sérültjeinek ellátását, és felel a sérültekkel élő segítőkért. Pályakezdőként nem volt könnyű dolga, hiszen elmondása szerint az egyetemi évek alatt inkább elméleti, mintsem gyakorlati tudást sajátított el, így kezdetben nehéz volt megbirkózni a feladatokkal. Az első időszakban a Közösségben dolgozó segítők szakmai koordinátora volt, majd később őt választották Lakóotthon vezetőnek. Ezt is igen nagy kihívásnak tartja, hiszen egy szociális szervezet életének megszervezése nem könnyű feladat.

A lakóotthonok olyan felnőtteket fogadnak be, akik állami intézetben nevelkedtek, és nem érezték a családi fészkek melegét. Ezeknek az otthonházaknak a sajátossága a kis létszám: nyolc sérült és öt segítő van házanként, ennek következtében a személyesség és a családi légkör kialakulása a legfontosabb. Ily módon a sérült emberek is képesek átlátni az emberi kapcsolatok rendszerét, megtanulhatják azt, hogy tetteiknek következményeik vannak, hogy figyelnek rájuk, de ez az odafigyelés kölcsönös kell legyen.

A lakóotthon vezetője elmesélte, hogy a Bárka Közösség 18 éves kortól fogad be felnőtteket, felső korhatár nincs, a jelenleg legidősebb sérült 57 éves. Idős sérülteket azonban azért nehéz befogadniuk, mert egyrészt kevés a hely, másrészt az évtizedek alatt rögzült szokásokon már nem tudnak változtatni, javítani. Azok, akik fiatalabbak és szüleik segítik őket, vagy árvák esetében a lakóotthonban lakók, könnyebben kezelhetőek. A Bárka főként középsúlyos és halmozottan súlyos sérülteket fogad be, a tagoknak mindössze 1%-a enyhe fogyatékos. Az enyhe fogyatékosok számára igyekeznek munkát találni a nyílt munkaerőpiacon, és ez

szerencsére gyakran sikerül is. A négy legsúlyosabb sérült számára külön klubot alakítottak ki, és a segítők, valamint pszichiáterek odaadó munkájának köszönhetően ők is igen nagy fejlődést mutatnak az utóbbi időben, maguk is szívesen kézműveskednek

A közösségnek tehát pszichiáter, pszichológus, gyógypedagógus tagja is van, akik szakmai tudásukkal rendszeresen segítik a segítők munkáját, megbeszéli a sérültekkel kapcsolatban felmerülő problémákat. Balázs Péterné szerint a sérültekkel való munka során az egyik legfontosabb emberi tulajdonság a türelem. Úgy tartja, a türelemre nem csupán a sérültekkel, de magunkkal szemben is szükség van, hisz itt a fejlődés gyakran, sőt általában nem szembeszökő, csak árnyalatnyi. Emellett fontosnak tartotta az empátiát – hisz enélkül egy szociális munkás képtelen hivatásának élni – és a kreativitást, mert ezeknek a sérült embereknek nehéz fenntartani az érdeklődését. Elmesélte, hogy nemrégiben került hozzájuk egy iparművész, aki oly mértékben kreatív, hogy a legsúlyosabb sérültek is vidáman készítik az általa kitalált tárgyakat, ami a Közösségben nagy ajándék. Elengedhetetlen továbbá, hogy a dolgozók folyamatosan képezzék magukat, új módszereket, technikákat sajátítsanak el újra és újra.

A Bárka mellett, hogy otthon és közösség, munkahely is. Dunaharaszttiban, az otthonházaktól nem túl messze működik a Műhely 1993 óta. Itt jelenleg 21 sérült fiatal dolgozik. A súlyos és halmozottan sérült fiatalok terápiás jellegű foglalkozásokon vesznek részt, amit részben a műhelyben dolgozó segítők, szükség esetén pedig külső szakemberek látnak el. Ilyen terápiás formák a gyógytorna, az úszás és a művészeti terápiák különböző ágai. A műhelyben dolgozó kevésbé sérült embereknek is megvan a lehetőségük arra, hogy olyan foglalkozásokon vegyenek részt, amelyeken kifejezetten személyiségük kibontakoztatása, fejlesztése a cél. A Közösség egyik alapelve, hogy a munka segít abban, hogy minden napnak értelme és célja legyen. Ez identitást biztosít, sikerélményt ad, meghatározza a napirendet, érezteti a lakókkal és idejárókkal, hogy fontosak egymásnak és a társadalomnak. A Bárka Műhelyben dolgozó termékfejlesztő designer, Jakab Áron a sérültek kreativitását felhasználva és speciális adottságaikhoz alkalmazkodva alakította ki a gyártási technológiákat, tervezte meg a Műhely arculatát, illetve a termékcsaládokat. Az elkészült termékeket a Műhelyben, vásárokon (például a budapesti Vörösmarty téri karácsonyi vásáron), rendezvényeken és boltokban árúsítják. A Bárka Műhelyben a sérültek három műhelyrészlegben folytathatnak kézműves alkotó munkát: a papírműhelyben, a szövő- és textilműhelyben, illetve a gyertyakészítő műhelyben.

A Bárka Közösség egyik legalapvetőbb erőforrása a Bárka Tanács, igazgatói tanács. Az igazgatói tanács felelős a Bárka Közösségért, biztosítja annak folyamatoságát, emellett ő jelenti a kapcsolatot a társadalom és a Közösség között. Az igazgatói tanács vezetője, a Bárka Egyesület elnöke, aki együttműködik a Bárka Közösség vezetőjével. A vezető a lakóházak és a műhelyek életéért felelős, és ör-

ködik a Közösség egységén. A Közösség belső életével kapcsolatban a Közösségi Tanács hozhat döntéseket. A tanács tagjai: a mindenkori közösségfelelős (igazgató), a műhelyfelelős, otthonházfelelős és legfeljebb három olyan külsős tag, aki jól ismeri a Bárka lelkiségét és a Közösséget. A Közösséget tágabb körben lelkészek, papok, a sérültek hozzátartozói, a Bárka barátok segítik.¹

Ezen a munkaterületen, bár nemes dolgokért harcolnak az itt dolgozók, igen nagy a kiegész veszélye. Interjúalanyom elmondta, hogy ugyan nem áll oly közvetlen kapcsolatban a sérültekkel, maga is fél ettől. „A kiegészést a lehető leginkább próbáljuk kivédeni, hisz a tapasztalt segítők a lételemei ennek a közösségnek. Valahányszor egy elme egy közülük és új lép a helyébe, kicsit megint az elejéről kezdünk mindent.” A munkaköri „ártalom” enyhítésére a segítők számára heti két nap, félévente egy-egy hét, év végén pedig egy hónap szabadságot biztosítanak. Sokan felhalmozzák ezeket a napokat, és ebben az időszakban egy egészen más munkahelyet választanak, ami rendszerint segít a feltöltődésben. A leghosszabb ideje a Bárkánál hét éve dolgozik egy segítők. Ellentétben más munkahelyekkel, az itt dolgozók minden év végén nyilatkoznak arról, hogy maradnak-e még egy évet. Nehezítő körülmény azonban, hogy rendszerint kevés a segítők, és akik pályakezdőként kerülnek ide, nem ismerik a konfliktuskezelést, azt ugyanis „nem adják a diploma mellé”, mondja Balázs Péterné. A másik probléma pedig az, hogy az állami normatíva mindössze 60%- át fedezi a költségeknek, így rekreációra, szupervízióra nem marad pénz

Megkérdeztem, vannak-e kilátásban fejlesztések, bővítések a Közösség életében. Az alapítványhoz jelentkezők várólistája nagyon hosszú, hisz ahhoz képest mennyi sérült embernek lenne szüksége ellátásra, kevés az ilyen szervezet az országban, így a Bárka törekszik minél több ember számára lehetőséget nyújtani a jobb életre. 2005-ben a Közösség megnyert egy Európai Unió pályázatát, mely segítségével a Bárka Műhelyt kibővítették. Az építkezések nagy erőfeszítést igényeltek mind a sérültek, mind a segítők részéről, nehéz volt átvészelni azt az időszakot. Ezenkívül egy támogató szolgálat létrehozásán dolgoznak, mely lehetővé tenné, hogy több ember számára nyújtson biztonságot a Bárka. Balázs Péterné jelenleg pedig elsődleges feladatának tartja a lakóotthonok bővítését, amivel rövidebbé tehetné a várólistát.

A Bárka Közösség 15 éve található Dunaharasztiin, érdekelt, hogyan viszonyulnak az itt élő sérültekhez a helyiek, hisz ez egy kis város. Megtudtam, hogy a kezdetekkor még volt némi ellenállás, ám hamar jó kapcsolat alakult ki a helyiekkel, az önkormányzattal, sőt az ottani gyülekezetekkel is, hiszen az otthonlakók rendszeresen járnak templomba. A dunaharaszti iskolák gyakran szerveznek látogatást a Közösségbe, a gyermekek semmiféle előítéletet nem mutatnak ilyenkor, nagyon barátságosak. A Bárka 15. születésnapját is sokan elmentek megünne-

¹ Bárka Alapítvány, www.larche.hu, Utolsó letöltés: 2008.02. 26.

pelni a helyi Művelődési Házba, így látható, egyre többen értik, „a Bárka jel a világban, amely hirdeti, hogy a sérült személyek jelenléte nem fenyegető, hanem érték, lehet velük egy úton haladni és növekedni”.²

SZABÓ EDINA

² Ibid.